

ת"פ (ירושלים) 56114-10-22 - מדינת ישראל נ' איאד בדר

ת"פ (ירושלים) 56114-10-22 - מדינת ישראל נ' איאד בדרשלום ירושלים

ת"פ (ירושלים) 56114-10-22

מדינת ישראל

נגד

איאד בדר

בית משפט השלום בירושלים

[05.01.2025]

כבוד השופט דב פולוק

החלטה

בפניי מונחת בקשת הנאשם להמצאת מסמכים ומוציגים, בהתאם לסעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ";).

הנאשם מבקש כי המאשימה תעביר לידי את המסמכים הבאים, באמצעותם בכוונתו לנסות להוכיח טענת אכיפה בררנית שנעשתה כלפיו בהתאם לסעיף 149(10) לחסד"פ:

מידע הנוגע להליכי פיקוח ובקרה על קיום הוראות סעיף 7א לחוק משק הדלק (קידום התחרות), תשנ"ד-1994 (להלן: "חוק משק הדלק").

כן מבקש הנאשם כי יועבר אליו מידע הנוגע לפעולות והליכי אכיפה של הפרותיו משך חמש השנים האחרונות. בהם:

- רשימת כלל הביקורות שערכו מפקחי מנהל הדלק מכוח סעיף 7ג לחוק משק הדלק בשלוש השנים האחרונות, בציון: מועד הביקורת, כתובת התחנה, שם המפקח שערך את הביקורת.

- מתוכן רשימת כלל המקרים בהם נמצאו הפרות של הוראות סעיף 7א לחוק משק הדלק במהלך הביקורת של מפקח מנהל הדלק, תוך פילוח לקבוצות הבאות:

1. רשימת כלל התיקים, בהם הוגשו כתבי אישום או הוטל קנס, בציון עילת הסגירה.

2. רשימת כלל התיקים, בהם הוגשו כתבי אישום בגין עבירות מכוח סעיף 7(ב)(א) ומכוח סעיף 7(ב)(ב) לחוק משק הדלק ואת כתבי האישום שהוגשו.

- רשימת המקרים בהם ננקטו אמצעי אכיפה מנהלית בגין הפרות של סעיף 7א לחוק משק הדלק בחמש השנים האחרונות בציון: טיב ההפרה, המועדים הרלוונטיים, זהות הגורם שכלפיו הופעלו אמצעי האכיפה - התאגיד שבבעלותו תחנת הדלק האמורה/ הזכין/ המפעיל/ גרום אחר, גובה הקנס שהוטל.

- כל הנחיה או מסמך מדיניות המתווה את שיקול הדעת של המאשימה באשר לבחירה אם להגיש כתב אישום או להטיל קנס ללא כתב אישום, בעבירות מכוח סעיפים 7א ו-7ב לחוק משק הדלק.

- מכתב ההסמכה של הפקח, מר ארז אליאב, המקנה לו סמכויות פיקוח וחקירה בהתאם לסעיף 7ג לחוק משק הדלק.

בכתב האישום מואשם הנאשם בביצוע עבירה של הצגת מחיר נמוך מהמחיר הנגבה בפועל בתחנה, בהתאם לסעיף 7א ו-7ב(ב) לחוק משק הדלק.

לטענת המאשימה, הנאשם הינו זכאין של חברת "פז" חברת נפט בע"מ. בהתאם להסכם מיום 8.1.2020 בתחנת הדלק צומת האלה.

בביקורת מפקח מנהל הדלק מיום 10.3.2021, בשעה 10:48 או בסמוך לכך. בתחנה עלה כי בשלט אשר בתחנה הופיע מחיר של 6.67 ₪ לליטר סולר. במשאבה נמכר ליטר עבור סך של 6.79 ₪ לליטר.

במעשה זה הוצג על ידי בעל תחנת התדלוק מחיר נמוך מהמחיר הנגבה בפועל בתחנה מהצרכן. טענות הנאשם בבקשתו:

לטענת הנאשם אין המאשימה נוהגת כלל להעמיד לדין פלילי בעבירות בהן הוא מואשם בכתב האישום. הנאשם סובר כי בכוחה של טענה זו להעמיד לו זכות לטעון בטענה של אכיפה בררנית.

עוד טוען הנאשם כי מעיון בחומרי החקירה שהועברו לידיו עולה שבתיק לא ננקטה אף פעולת חקירה מעבר לביקורת המפקח.

הנאשם מדגיש כי טענותיו מועלות לאחר בדיקה מקיפה במקרה הפסיקה.

הנאשם מצאין כי מטרת החומרים שביקש לקבל לעיונו. לבחון אם יש למאשימה מדיניות סדורה וקריטריונים ברורים לאכיפתן של העבירות הנטענות. באילו מקרים מוגשים כתבי אישום באלו מקרים מסתפקת המאשימה בהטלת קנסות, ובאילו מקרים נסגרים התיקים.

הנאשם טוען על הרשות המנהלית לאכוף את הדין באופן שוויוני, סביר ומידתי. הנאשם מדגיש כי מאגרי הפסיקה הפתוחים לא העלו ולו מקרה אחד של אכיפה פלילית של סעיף 7ב(ב) לחוק משק הדלק.

אף שהעבירה המיוחסת לנאשם אינה עבירת קנס אלא עבירה הדורשת מחשבה פלילית באף שלב לא מצאה המאשימה לנכון לזמן את הנאשם לחקירה על מנת למסור את גרסתו או לתאר את הפעולות שנקט על מנת להבטיח שהליקוי לא ישנה בעתיד.

עוד טוען הנאשם כי לא מצא כל פרסום ברשומות לפיו מוסמך מר אליאב לפקח לפי חוק משק הדלק, נמצא אך ורק מכתב לפי חוק התקנים, התשי"ג-1953. ברי כי בהיעדר סמכות לפקח לערוך ולחקור כל פעולות האכיפה בטלות.

על כן מבקש הנאשם כי המאשימה תעביר לעיונו את המידע המבוקש. מידע הנחוץ לו על מנת לבחון אם למאשימה יש מדיניות סדורה המתווה את פעילותה ואכיפתה אם ישנה, על מנת לבחון אם מדיניות זו הופעלה כנדרש בעניינו של הנאשם.

תגובת המאשימה לבקשה:

המאשימה סוברת כי על בית המשפט לדחות את הבקשה.

לטענת המאשימה זוהי בקשה שנייה להמצאת מסמכים שמגיש הנאשם. בקשתו הקודמת זכתה למענה אך נזנחה על ידו.

המאשימה סוברת שמטרת הבקשה הנדונה דחיית הקץ והטרחת המערכת המשפטית שלא לצורך.

המאשימה מדגישה כי הנחת היסוד של הנאשם, לפיה אין היא נוהגת להעמיד לדין בגין עבירות מסוג העבירה נשוא כתב האישום אינה נכונה. שכן, מדובר בעבירה הנבדקת ונאכפת בתחום הפלילי. הנחת יסוד זו היא הנחה שגויה שאינה יכולה לבסס טענה של אכיפה בררנית.

המאשימה מציינת כי בתיקים אלה נאספות הראיות הנדרשות לצורך ביסוס טענות בכתב האישום, ואחרי כן נשלח לגורם הרלוונטי מכתב רשום המאפשר לו להעלות את טיעונו. במקרה דנן, נשלחו מכתבים לחברת פז בעקבותיהם נשלחו טיעוני החברה והסכם הזכינות עם הנאשם. בהתאם נשלחו מכתבים דומים לנאשם, אך הוא בחר שלא להעלות את טיעונו.

לאור הראיות בתיק וזכות הטיעון שניתנה לנאשם, הוגש כתב האישום.

המאשימה מציינת כי לא קיימת במסגרת משק הדלק והחוקים המדירים אותו, מנגנון של אכיפה אלטרנטיבית של עיצומים כספיים.

כמו כן, מציינת המאשימה כי עיון בסעיף 7(ב) לחוק הדלק, בחלקו הראשון מעלה שעצם הצגת מחיר דלק הנמוך מהמחיר בפועל בתחנה מצרכן כלשהו או מהמחיר שגובה התחנה מהצרכן מהווה עבירה שלמה מבלי שיש צורך לבסס יסוד נפשי מצד הנאשם.

במקרה דנן, סוברת המאשימה כי אין בבקשת הנאשם כל ראשית ראיה המצדיקה את העברת הנטל ההוכחה, באשר לקיומה של אכיפה בררנית, למאשימה. על כן, אין, לדידה, להורות לה למסור מידע מכוח סעיף 108 לחסד"פ. שכן, שימוש בסעיף זה יעשה רק לאחר שהנאשם הוכיח כי יש בידיו ראיות של ממש להוכיח את טענת האכיפה הבררנית כנגדו.

על כן סוברת המאשימה כי אין בכל החומר שביקש הנאשם כדי לסייע לו ומדובר במסע דייג חסר בסיס ובהעדר ראשית ראיה לאכיפה בררנית. משכך היא סוברת כי יש לדחות את הבקשה.

דיון והכרעה:

בכתב האישום מואשם הנאשם בביצוע עבירה של הצגת מחיר נמוך מהמחיר הנגבה בפועל בתחנה, בהתאם לסעיף

7א ו-7ב(ב) לחוק משק הדלק, לפיהם:

7א. (א) בסעיף זה -

"בעל תחנת תדלוק" - כל אחד מאלה:

(1) בעל רישיון העסק של תחנת התדלוק;

(2) האדם שבהשגחתו, בפיקוחו או בהנהלתו פועלת תחנת תדלוק, לרבות מפעיל תחנת תדלוק;

"מחיר דלק" - מחירו הכולל של סוג דלק לאחר הנחות המוצעות לצרכן; לענין זה, "המחיר הכולל" - כהגדרתו בסעיף 17א לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 (בחוק זה - חוק הגנת הצרכן);
"הממונה על הגנת הצרכן" - "הממונה", כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן;

"דמי שירות" - תשלום בעבור שירות התדלוק של כלי רכב, במשאבה המיועדת לתדלוק על ידי עובדי תחנת התדלוק.
(ב) בעל תחנת תדלוק יציב שלטים המציגים את מחירי סוגי הדלק המפורטים בתוספת, הנמכרים בתחנת התדלוק, בהתאם לכללים אלה:

(1) בשלטים יפורט המחיר בשירות עצמי והמחיר לאחר הוספת דמי שירות;
(2) לא יכללו בשלטים פרטים נוספים על האמור בפסקה (1), אלא אם כן נקבעו לפי סעיף קטן (ד);
(3) שני שלטים לפחות יוצבו במקומות בולטים לעין בתחום תחנת התדלוק, שלט אחד בסמוך למשאבות התדלוק ושלט אחד במקום בולט שנראה לעין מהכניסה לתחנה;
(4) לפחות שלט אחד נוסף על השלטים כאמור בפסקה (3), יוצב באופן הנראה לעין הנוהג ברכב בנתיב הנסיעה המוביל לנתיב הכניסה לתחנת התדלוק, במרחק ובאופן שייקבע בידי השר, ובלבד שהצבת שלט כאמור אינה מהווה עבירה לפי חוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו-1966; בשלט כאמור יוצג מחירים של סוגי הדלק סולר לתחבורה ובנזין 95 אוקטן בלבד.

(ג) לא יציב אדם בתחום תחנת התדלוק או בסמוך אליה, שלט המציג או המפרסם מחירים של סוגי דלק הנמכרים בתחנה או הנחות ממחירים כאמור, באופן הנראה לעין כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן התקיימו בשלט הוראות לפי הסעיף הקטן האמור.
(ד) השר רשאי לקבוע הוראות לענין שלט לפי סעיף קטן (ב), לרבות הוראות שונות לסוגי השלטים השונים, ובכלל זה

(1) לגבי גודל השלט, מיקומו, צורתו וצבעו;
(2) לגבי גודל הכיתוב, צורתו וצבעו;
(3) לחייב כי השלט יכלול את זיהוי התחנה;
(4) להגביל את פרסומם של שלטים הדומים לו באופן שיש בו כדי להטעות;
(5) לחייב או להתיר כי השלט יכלול פרטים נוספים, לרבות בדבר הנחות ממחירים של סוגי דלק הנמצאים בפיקוח וכן מחירים של סוגי דלק נוספים ובכלל זה סוגי דלק שאינם מפורטים בתוספת.
(ה) מנהל מינהל הדלק במשרד התשתיות הלאומיות, בהסכמת הממונה על הגנת הצרכן, רשאי, בהתקיים נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, בשים לב בין השאר, למיקומה של תחנת התדלוק ולאפיוניה הפיזיים, ובתנאים שיקבע, לאשר לגביה הצבת שלטים במספר קטן יותר או באופן שונה ממה שנקבע לפי סעיף זה, ובלבד ששוכנע כי תובטח הצגה נאותה של המחיר לצרכן.
(ו) השר רשאי לשנות בצו את רשימת סוגי הדלק המנויים בתוספת.

מיום 4.12.2008

תיקון מס' 2

ס"ח תשס"ח מס' 2121 מיום 4.12.2007 עמ' 67 (ה"ח 166)

צו תשס"ט-2008

ק"ת תשס"ט מס' 6718 מיום 26.10.2008 עמ' 41

הוספת סעיף 7א

ב. ...

(ב) הציג בעל תחנת תדלוק מחיר דלק הנמוך מהמחיר הנגבה בפועל בתחנה מצרכן כלשהו או מהמחיר בתחנה לצרכן מזדמן, או הציג מחירים או הנחות באופן שיש בו משום הטעיה, דינו - מאסר שנה או קנס פי שבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין.

מיום 4.12.2007

סעיף קטן 7ב(א) מיום 4.12.2008

תיקון מס' 2

ס"ח תשס"ח מס' 2121 מיום 4.12.2007 עמ' 69 (ה"ח 166)

צו תשס"ט-2008

ק"ת תשס"ט מס' 6718 מיום 26.10.2008 עמ' 41

הוספת סעיף 7ב

וחקיר

7ג. לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, רשאי המפקח על המחירים במשרד התשתיות הלאומיות, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996, או עובד המדינה שהוסמך לעניין זה בכתב - (1) להיכנס, לאחר שהזדהה, לתחנת תדלוק או לכל מקום אחר שבו מתנהלים עסקיה של תחנת תדלוק, של חברת דלק או של בעליה; ואולם לא ייכנס מפקח או מי שהוסמך לעניין זה למקום המשמש למגורים אלא על פי צו של בית משפט;

(2) לדרוש מאדם הנוגע בדבר למסור לו מידע ומסמכים הנוגעים לפעילות תחנת התדלוק או חברת הדלק.

סעיף 108 לחסד"פ קובע כי בית המשפט רשאי לצוות להמציא מסמכים הנמצאים ברשות המאשימה או אדם אחר לעיון הנאשם.

108. בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין או מיזמת בית המשפט, לצוות על עד שהוזמן או על כל אדם אחר להמציא לבית המשפט במועד שיקבע בהזמנה או בצו, אותם מסמכים הנמצאים ברשותו ושפורטו בהזמנה או בצו.

הפסיקה קובעת כי בבוא נאשם לבקש גילוי מסמכים, מידע ונתונים, על פי סעיף 108 לחסד"פ, לשם הוכחת טענת אכיפה בררנית, עליו להוכיח תחילה תשתית ראייתית בסיסית לחיזוק טענתו. על התשתית הראייתית לעמוד ברף שיספיק להעברת נטל הראייה אל כתפי המאשימה ואז תתקבל הבקשה.

עיון בבקשת הנאשם מעלה כי מלבד ציון העובדה שערך בדיקה במאגרים המשפטיים. בדיקה שלא העלתה כל תוצאה באשר לתיקים אשר נדונה בהם העבירה בה הוא מואשם, הרי שהנאשם לא ביסס תשתית ראייתית ראשונית לטענת האכיפה הבררנית כנגדו.

בהתאם לכך, נדגיש שלמאשימה עומדת חזקת התקינות המנהלית לפיה חזקה כי כל עוד לא הוכח אחרת, הופעלו על ידיה שיקולים ענייניים בלבד. נדגיש שעל הביקורת השיפוטית על החלטה של המאשימה בדבר העמדה לדין להיעשות רק במקרים חריגים, בהם נפלה ההחלטה מחוץ למתחם הסבירות באופן ממשי.

מנגד, גם אין להכביד על הנאשם בדרישה ראייתית גבוהה מידי לשם היפוך נטל ההוכחה, זאת במיוחד בשל פערי הכוחות וחוסר האיזון בין הצדדים. נראה אם כן שעל בית המשפט לאזן בין השמירה על זכות הנאשם לקבל מידע במסגרת הליך הוגן לבין הסיכון הכרוך בכך להביא לתוצאה של תמריץ להגשת בקשות כאלה.

על בית המשפט לבחון בתחילה האם יש במידע המבוקש להועיל, פוטנציאלית, להגנת הנאשם. ואכן, הוכחת אפשרות קיומה של אכיפה בררנית יכולה להקים לנאשם טענה של הגנה מן הצדק, ולפיכך ניתן לקבוע כי המידע עשוי להועיל להגנתו. בהמשך, על בית המשפט לאזן בין זכותו של הנאשם לקבל את הכלים אשר יאפשרו לו לבסס את התשתית ראייתית הנדרשת לשם הוכחת טענתו לאכיפה בררנית, ובין הנטל המוטל על המאשימה לשם סיפוק החומר המבוקש, והאם הדבר יוצר הכבדה ממשית על המאשימה.

לאור האמור, אני סובר שבמקרה דנן, הנאשם זכאי לקבל נתונים בדבר מדיניות העמדה לדין, על מנת שיוכל לטעון לאכיפה בררנית במסגרת הגנה מן הצדק. שכן, המידע המבוקש יכול, על פניו, לסייע לו בביסוס טענתו.

עם זאת, נראה כי קבלת הבקשה במלואה תטיל נטל כבד על המאשימה, שכן, על פניו, ברשימה המבוקשת, אין מדובר רק בנתונים נגשים, אלא נדרשת בדיקה פרטנית, הכוללת בדיקת נתונים העולים מכתבי האישום השונים שהוגשו, ובחינת תיקים ספציפיים. על כן אני סובר, כי קבל מלוא בקשת הנאשם תטיל נטל כבד ולא סביר על המאשימה.

לאור האמור לעיל, אני מורה למאשימה להעביר לנאשם תוך 30 ימים מהיום את הפריטים הבאים:

כל הנחיה או מסמך מדיניות המתווה את שיקול הדעת של המאשימה באשר לבחירה אם להגיש כתב אישום או להטיל קנס ללא כתב אישום, בעבירות מכוח סעיפים 7א ו-7ב לחוק משק הדלק.

ואת רשימת כלל התיקים, בהם הוגשו כתבי אישום, בשלוש השנים האחרונות, בגין עבירות מכוח סעיף 7(ב)(א) ומכוח סעיף 7(ב).

אני סובר ששאר סעיפי הבקשה של הנאשם מטילים, בשלב זה, נטל כבד מידי על המאשימה.

באשר לבקשת הנאשם לקבל את מכתב ההסמכה של הפקח, מר ארז אליאב, המקנה לו סמכויות פיקוח וחקירה בהתאם לסעיף 7ג לחוק משק הדלק, הרי שאני סובר כי יש לדחות את הבקשה, ואין לדרוש מהמאשימה להעביר את האישור, שכן עומדת לה חזקת התקינות של המעשה המנהלי לפיו, על פניו, מינוי של הפקח ועבודתו נעשו כנדרש.

ניתנה היום, ה' טבת תשפ"ה, 05 ינואר 2025, בהעדר הצדדים.